

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 4 nov.

PRIMORSKI LIST

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, cesarja!

Uredništvo in upravištvo

mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravištvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konzorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Trgovsko-obrtna zadruga
v Gorici.

Slovensko ljudstvo na Primorskem bije težak boj za obstanek. Kamor se ozira, od nikoder pomoči! Premožniki, ki prebivajo med nami, ne našega rodu, se nikjer ne naslanjajo na ljudstvo, nikjer mu ne služijo v podporo, v izpodbujo in izgled. Ti imajo v rokah nakopičenega imetja, pridobljenega s trgovino in obrtjo med našim ljudstvom. Imajo v svojih rokah vse izobraževalne zavode za trgovstvo in obrtnost. Stoji in čuje nad nami vsa javna oblast.

Najboljše gospodarske moči zajema naše naravno središče — mesto Gorica. Tje se steka vsa trgovina slovenskih pokrajin, tam se vzdržuje skoro vsa obrt. Vso to trgovino in obrt, vir vsega bogastva v deželi, zahtevajo sodeželjanje laške narodnosti za-se, in z vsemi sredstvi izključujejo naše ljudi od dobička in iz boljših premoženjskih položajev. Tarejo in zatirajo našega še priprostega trgovca in obrtnika, ako ostane zvest svojemu rodu, svojemu materinemu jeziku.

Zalostno stanje domače trgovine in obrti dokazuje, da dela vsak, ki ni našega rodu in mišljenja, na našo gospodarsko in vsled nje na narodno propast. Sami smo, vsako izboljšavo gospodarskega stanja našega slovenskega ljudstva moramo si trdo prislužiti in priboriti z žrtvami — sami.

Naše kmečko in obrtno prebivalstvo peša in peša, ker oddaje pravi in veliki dobiček sodeželanom druge narodnosti, ker je gospodarski odvisno od tujih. Osvoboditev od te odvisnosti zahteva ogromnih žrtev, boj za gospodarski obstoj in napredek je za nepoučeno slovensko ljudstvo nevaren, skoro obupen, takó, da ne omaguje pri delu le oni, kogar vodi čista in vroča ljubezen do njega. In s tako ljubeznijo nadahnjeni so ustanovili goriški rodoljubi, s pritrjevanjem prebivalstva vseh slovenskih pokrajin, zavod, ki ima kot prvi namen pomagati trgovskemu in obrtnemu stanu do samostojnosti in povzdige. Ta zavod je Trgovsko-obrtna registrovana zadruga v Gorici z neomejenim jamstvom, potrjena in opisana z odlokom c. kr. okrožnega sodišča od 31. julija 1897. št. 2274.

Snovalni odbor je v svoji okrožnici od 14. maja 1897. na kratko obrazložil namen in pomen tega zavoda. Nabira naj veliko glavnico z malimi doneski od vseh pokrajin in jo obrača v prid narodni trgovini in obrti. Združi naj v svoji sredi vseh obrtnih in trgovskih stan, da se njega členi med seboj spoznajo in si vzajemno pomagajo. Pristopen naj boče vsakomur, ki je varčen in pošten, udeleži naj se ga tudi prosti delavec.

Vsak deležnik pristopi za pet let. Vsi deležniki, ki so pristopili v teku enega leta, t. j. od 1. novembra do drugega 1. novembra tvorijo eno družbo en odsek. Vsak odsek upravlja se za-se, deli zubo in dobiček za-se. Delež znaša 130 (sto trideset) gld., ki se vplača ali naenkrat, ali v tedenskih obrokih po 50 krajcarjev, ali štirinajstrednih obrokih po 2 goldinarja za naprej. Na vsak delež izplača se koncem petega leta 150 gld. in poleg tega čisti dobiček, koji odloči občni zbor deležnikov. Zadruga dovoljuje na vsak podpisan delež 150 gld. posojila ali predjuma, seveda proti primernemu poroštvu: na vrednostne papirje, predznanbo na plačo, na knjižne terjatve trgovcev in obrtnikov tudi brez tega. Kolikor deležev po 150 gld. kdo podpiše, tolikokrat po 150 gld. se mu sme dovoliti predjuma. Predjuma se vrača s tem, da se vplačavajo tedenski obroki po 50 kr. na delež, po 21 na obrestih in deležnici takó, da plačuje vsak predjemnik po 71 kr. na teden za vsakih 150 gld. predjuma. V teku petih let je povrniti predjem z vplačanim deležem in dobi čistega dobička, kolikor deležniki, ki niso potrebovali predjuma.

Zadružniki, ki stannjejo v Gorici, morejo plačevati v uradnih urah pri zadruzi. Semenška ulica št. 1, pred škofijo, v prvem nadstropju. Zunanji zadružniki plačujejo svoje doneske ali ondukaj, ali po želji dobé poštne položne liste ter plačujejo pri svojem poštnem uradu, ali po želji tudi pri zadružnih pooblaščenih, kateri se imenujejo po potrebi v različnih občinah in razglasé v društvenih časopisih „Soča“ in „Primorski List“. Iz tega se vidi, da je trgovsko-obrtna zadruga pristopna vsakomur po celi deželi, posebno malemu obrtniku in delavcu. Zadruga sprejema tudi hranilne vloge od vsakogar, tudi nedeležnika, pa isti poti ter obrestuje vloge za sedaj po 4 1/2%.

Prva in neobhodna podlaga razvoju trgovine in obrti je varčnost in „mejsobno zaupanje“. Na tej podlagi se je ustanovila trgovsko-obrtna zadruga v Gorici ter storil prvi korak k gospodarski samostojnosti. Iz uspehate zadruge „izvidi se, ali je goriški trgovec in obrtnik razvit in unet dovolj, da se prestopi k ustanovitvi večjih trgovskih in obrtnih podjetij.“

Z ustanovitvijo in razvojem teh šele postanemo gospodarski samosvoji.

Kličemo torej vse prave rodoljube na narodno-gospodarsko delo! Družimo svoje denarne moči! Z močnim denarnim zavodom v svoji sredi zmagamo v kratkem vse gospodarske ovire! Poučujmo neuke rojake, dramimo nebriznike! Ni novce ne sme odpasti od nas brez koristi za nas! Razumniki, duhovniki, učitelji, občinski zastopniki: na delo za narodno gospodarski prosep! Vodite ljudstvo v domače zavode svarite je pred najetimi priganjaji, ki je tolikanj nadlegujejo in zapeljujejo v tuja društva, v oderuške roke! Od tam prihaja le škoda, zapeljancu in celi slovenski deželi, ne pade ni novce plodno na domača tla.

Trgovsko-obrtna zadruga je ljudski zavod; plod, ki ga obrodi, je namenjen ljudstvu, ki ga je ustanovilo! V blagor in prosep domačega ljudstva in obrtnišva naj se vrši vse njeno delovanje, obrača ves čisti dobiček!

Podpisano ravnateljstvo zanaša se na Vaše blagorodje, da podpirate ravnateljstvo s tem, da vabite deželane k pristopu in podpisu deležev in prijave naznanite zadružnemu uradu, da dajate ravnateljstvu na prošnjo potrebna pojasnila in poročila in da konečno zastavite svoj upliv in delate na to, da trgovsko-obrtna zadruga v najkrajši dobi dospé do onega razvoja, kateri odgovarja potrebam in naravnim razmeram.

Somšljenikom v Trstu.

Zadnjič smo dobili poročilo iz Trsta. G. poročevalec je navduševal tržaške rodoljube svetnega in duhovskega stanu na odpor, vstrajen in odločen odpor proti navali socialne demokracije.

K temu, dostavljamo mi danes, je pa najpred treba socialnega razuma, treba je marljivih študij. Brez temeljitih študij proti demokraciji nič ne opravimo. S par „frazami“ ne bomo nikdar mogli paralizovati uspehov govorov socialno-demokratskih voditeljev, naj bi bili njih govori tudi samo „napiflani“ na pamet in prevedeni v suženjsko slovenščino bojda iz kakega dunajskega ali berlinskega nemškega izvirnika. Ne, ne dajmo se slepiti! Socialno-demokratski načrt, ni nič manj, kakor po svoje globoko — premišljen, smotren — načrt, umotvor, seveda „svoje“ vrste.

On ima sicer marsikatero nedoslednost, a te je zakrivil njegov oče liberalni kapitalizem: vendar pa socialna demokracija prav logično in skrajno dosledno izjava vse premise, katere mu je dal ta liberalni oče in jih vcepil v človeško družbo.

Treba se je torej učiti. Da se delavski voditelji ozir. manj in bolj mastno plačani agitatorji uče v strokovnem govorstvu, in da govore precej dobro seveda za svoje namene, moramo priznati.

Nu, in kaj menite, gospoda, da bodo taki govori ostali brez uspeha, brez sadu, po tem, ko že tako vsa bistvena načela demokracije ngajajo človeškim strastem? Mi smo tega mnenja, da tam, kjer govori samo socialni demokrat in ni nobenega, da bi stvarno pobil njegove trditve, da tam je zmagal demokrat, ne pa tisti, ki je sicer morda vmes sem ter tje prigovarjal z raz

rum! Ta je vzor-delo učenosti in gospodarsko socialne znanosti.

Sv. oče nam govori o važnosti socialnega vprašanja, kot največjega na svetu, in imenuje svoje prejšnje okrožnice, v katerih razpravlja že o tem predmetu. To vprašanje naj bi se kar najhitreje rešilo. Dolgo se nadalje mudi pri socialistih in njihovem zistemu, ter dokazuje, da je nresničenje poslednjega nemogoče. Zagovarja pravo do privatne lasti in zameta skupnost imetja ali kolektivizem, s katerim bi se škodilo največ onim, katerim se misli pomoči. Kolektivizem žali tudi naravno pravo slednjega človeka in kalj splošni mir. Zato treba zagovarjati in zagotoviti obstanek pravo do privatne lasti. Urejenje družabnih zadev je nemogoče, ako se ne zatečemo k sv. veri in sv. cerkvi. Oba stanova, i bogatinov i ubožcev, sta potrebna, kajti „niti je mogoče kapital brez dela, niti delo brez kapitala.“ Omenja pravice in dolžnosti gospodarjev in delavcev, ter opominja, da naše življenje tu doli ni pravo, ampak da je le prehod k večnosti. Pravice in dolžnosti vseh so začrtane v evangeliju. Cerkev je skrbela in skrbi še vedno za delavske stanove. Da se ljudstvo v gospodarskem oziru povzdigne, treba dveh stvari: prvič dobrih lastnostij ali čednostij; drugič, da pomorejo v to vsi oni, katerih se tiče to vprašanje, in država. Ta mora z dobrimi postavami braniti pravice in pravične zahteve delavcev. Vsi morajo imeti toliko, kolikor potrebujejo v lastno ohranjenje. Se ve, da se mora ohraniti i javni red, da se mora čuvati i vera. Zabrani se mora, da bi bila pri delih združena oba spola, in skrbeti, da se upošteva i delavčeva starost. Nekejski in prazniški počitek je potreben, ali ta počitek bodi posvečen veri in božjemu nauku. V nadaljni razpravi govori sv. oče o urah, katere predelajo delavce v svoji obrti, o delu in službi žen in otrok, o plačilu, o zavarovanju življenja delavcev v tovarni itd. Spodbuja k ustanovljanju delavskih podpornih društev, zavarovalnic za življenje, patronatov in drugih enakih prekovistnih združenj. Hvali katoličane, ki delujejo v rešitev delavskega vprašanja, hvali katoliške delavce, in obljublja pomoč sv. cerkve končuje z glasnim opominom na vse države in kapitaliste, gospodarje in delavce, bogate in uboge, naj iščejo rešitve socialnega vprašanja v veri.

To je kratka vsebina veleslavne okrožnice sv. Oč-ta.

In delo rimskega prvomestnika sv. katoliške cerkve ni bilo brezuspešno. Ogromna četa katoličanov celega sveta se je probudila po tem orjaškem klicu sv. očeta in začela proučevati socialno vprašanje. Vstopimo tudi mi v kolo teh hrabrih borilcev, zaženimo se v boj tudi mi glasnim klicem: vojna, dosmrtna vojna

LISTEK

Politiško-narodne čenče.

Obljubil sem Vam, g. urednik, da bodem v Vašem listu še nadalje čenčal. Obljuba pa dela dolg. Jaz sem pa velik sovražnik dolga, dolžan ne moram biti nikomur ničesa in tudi Vam ne. Zato raj hočem svojo obljubo izpolniti, in pričnem z

11.

čenčo, kateri dam ime obstrukcija državnih poslancev v državni zbornici.

Kaj tudi drž. poslanci čenčajo, boste nprašali?

In kako še, in sicer na narodni podlagi!

Narod jih je poslal na Dunaj, da bi mu priskrbeli dobrih in hasnovitih postav, da bi pospeševali gospodarske koristi i. t. d. A poslanci kaj delajo? Preteklo je vže 38 dni, kar so otvorili jensensko zasedanje državnega zbora in poslanci niso za ubogi narod čisto nič storili, razun, da so vladino predlogo radi pomoči onim krajem, ki trpe bedo vsled letošnjih nezgod, izročili proračunskemu odseku, kateri jo je te dni tudi ugodno rešil (čast mu). Kedaj jo pa zbornica sprejme, to ve sam Bog. Čakaj narod in trpi lakoto, tako ti kličejo tvoji zastopniki, kajti mi imamo važnejše opravke. Mi se moramo prepirati, nasprotnike psovati, jih žaliti na vse mogoče načine in vsako pametno posvetovanje zaprečiti. Ti pa, narod, plačuj to škandalozno komedijo.

Veste li pa, dragi davkoplačevalci, koliko stane ta komedija vsaki dan.

V drž. zboru je 426 poslancev. Vsak dobiva na dan 10 gld. kar znaša 4260 gld. na dan. V 38 dneh so dobili toraj poslanci skupaj 161.880 gld. ne uštevisi plače državno-zborskih uradnikov, in vse to za nič in prazen nič, samo da

proti brezverskemu socializmu! Rekel sem — vojna proti socializmu, nikar pa proti — socialistom; in rekel sem s premislekom. Mi se ne bojujemo z osebami, ampak z načeli; s kristjansko ljubeznijo se oklepamo onih, ki so v zmotah, odločno pa se bojujemo in pobijamo zmote. „Diligite hominis, interficite errores“. „Ljubite ljudi, pobijajte zmote“, je dejal sv. Avgustin, in te besede so nam temelj našega delovanja. — I mi katoličani pripoznavamo socialno bedo, pripoznavamo tudi, da ni ogorčenje socialistov večkrat povse krivično in neutemeljeno. Enako kakor socialisti se zanimamo tudi mi katoličani za delavsko vprašanje in si želimo, da bi se odločno in jasno rešilo. Toda mi hočemo, da se reši na temelju sv. vere, kristijanstva, evangelija; hočemo da se reši na način, ki nam ga narekuje zv. oče! Tudi mi hočemo, da bi bilo naše stanje na zemlji — kolikor je namreč tukaj mogoče — boljše in srečnejše, ali mi se ne zadovoljujemo samo s to bomo zemljo, ampak hočemo tudi — nebo! Da bi socialisti, naši bratje, dasi zaslepljeni in zapeljani, mislili na nebo, vzdihovali po nebu, oh, kakó nič ne bi se jim zdele vse radosti tega sveta, kako minljive vse njegove krasote, za katerimi se s takim ognjem in takim navdušenjem podé vse življenje!

Naša stremjenja so tedaj povse različna od stremljenj socialistov, dá, še več, naša stremjenja so si povse nasprotna. Kaj je temu posledica? Boj, strašen boj. Kdo bo zmagal? Odgovor leži v božjih rokah. Toda ako je res, da biva jeden Bog; ako govori resnico sv. evangelij; ako ni prazna iluzija devetnajststoletni obstanek Kristusove vere; ako so resnične besede, da bosta prešla nebo in zemlja, ali božje besede ne bodo prešle, tedaj zmagajo katoličani, tedaj zmagamo mi!

Govori se in ponavlja od vseh, da se boriti sedaj dve stranki za prihodnost: katoličani in socialisti. Res, da so v poslednjem času jako vzrastli socialistom grebeni, ali oni živajo to navidezno moč samo en časek, kateri mora hitro prominoti. Bode li prihodnost naša? Kantu pravi: „Resnica se da sicer zakopati, ali umreti ne more“. In resnica je na naši strani. Naša bode torej zmaga, naša mora biti zmaga!

Da pa pridemo čim prej do zmage, treba, da se združimo k skupnemu delovanju vsi, treba, da se oklenemo vsi naših voditeljev in prvoboriteljev v tem svetem boju papeža in škofov! Utihtejno naj vsa nasprotja, padejo naj vsa sovraštva, ki so le velika ovira vsakemu napredku. Socialno ali delavsko vprašanje ne zanima samo posamičnikov, ampak zanima tudi njih družine, zanima celo človeštvo; zanima sedanost in prihodnost, zanima začasnost in večnost. Stojmo bok ob boku v bran našim nasprotni-

se kregajo in prepirajo. Ali niso vredni, da bi kdo vzel bič ali gorjačo v roke in jih izbičal iz zbornice, kakor je svoje dni naš božji Izveličar izgnal iz tempeljna jeruzalemske trgovce.

Na čast našim in sploh slovanskim ter nekaterim nemškim krščanskim poslancem pa bodi rečeno, da oni niso krivi teh skandalov.

Naši poslanci bi radi delali za blagor naroda in dežele, katero zastopajo, radi bi videli, da bi kmalu prišla na dnevni red posebno predloga bohinjsko soške železnice, katero ima vlada že pripravljeno, a zaman. Ne morejo priti do tega, da bi se kaj resnega in koristnega ukrenilo.

Vsa krivda pade le na nemške židovske liberalce, kateri ne privoščijo Slovanom ravnopravnosti in gmotnega blagostanja. Ker nimajo več pametnih dokazov na razpolago, poslužujejo se razgrajanja, metanja tintnikov po dvorani nabivanja s pestmi in deskami po mizi, ropotanja z nogami itd. Ko je poseglo nekaj slovanskih poslancev vmes, da preprečijo take divjaške prizore, tedaj je prišlo tako daleč, da so se člani najodličnejšega zastopstva sprijeli dejanski, da so si dajali celo zaušnice.

O blažena, toliko hvalisana nemška kultura, kje si? Tvoji lastni sinovi te z nogami teptajo in ti sramoto delajo.

Gorelo je pri sv. Tomažu in pri sv. Petru, šmarijskega okraja. — Na Zidanem mostu je tovorni vlak povozil kondukterja Martona, ki je bil pri priči mrtev. — Pri Radgoni je zgorel parni mlin. — G. dr. Benjamin Ipavc, zdravnik v Gradcu je odlikovan s zlatim zaslužnim križcem s krono.

Na Koroškem. V Kazazah je umrl č. g. župnik Fr. Rup, ki je mnogo pisal za Mohorjevo družbo. — Na sv. Višarjih je bilo 21.000 obhajenih, sv. maš darovanih 498. — V smrt na visliah je obsodilo celovško sodišče 46-letnega Stalekarja zaradi umora. — Pogorela je vas Kamerling na zg. Koroškem. — Okrajnim živinozdravnikom v Železni Kapli je imenovan gosp. J. Zanoškar, rodom iz Kranjske gore.

NOVICE.

Gorica.

Biserna maša sv. Očeta. Dne 1. januarja bode 60 let, ko so papež Leon XIII. darovali prvo sv. mašo. Ta dan se bode slovesno praznoval po vseh cerkvah katoliškega sveta.

Posl. dr. Gregorčič je v proračunskem pododseku toplo priporočal, da naj vlada podeli primerno podporo pogorcem v Ravnah in naj uspešno pomaga ubogim Istranom.

Župnijsko poskušnjo so napravili č. gg. Jožef Kosec kurat v Novakah, Frančišek Šmid, kurat v Marija-Celji; Ivan Vidmar, župni upravitelj v Breginju.

Železnica čez Ture in Bohinj. Kakor poročajo najnovejša poročila, se vladna predloga glede železnice čez Ture in nje podaljšanja skozi Bohinj predloži še v tekočem zasedanju državnega zbora. Ako poslance ne pošljejo na počitnice?

Sadjarstvo in vinarsko društvo za Brda bo imelo jutro ob 3. popoldne v Smartnem redni občni zbor.

Rogajo se nam in prav imajo! Pod tem naslovom je goriški slovenski tednik objavil članek, ki je večinoma resničen. Res kako naj nas nasprotniki spoštujejo, ko sami sebe ne spoštujejo. V tem nas potrjuje istega tednika notica o mil. škofu dr. Mahnič. Da bi le spoznali in pripoznali lastne napake, in potem šele druge učili!

Iz srca mu je govoril. Znan Wolf, kateri je ostrelil Badenija, govoril je te dni v drž. zboru med burnim odobravanjem pristašev. Izpraznil je svoje srce, katero že davno tiči v Berlinu. Javno je pokazal svoje prusko, protiprusko mišljenje in stremljenje. In goriški „šmok“ katerega srce bije za kraljestvo polente s zadoščenjem prinaša doslovno dotične odstavke. Zakaj? Brata sta se najdlja, samo čitaj mesto „nemški“ „italijanski“.

Da res krasna dvojica: prusak, bojeviti Wolf in neodrešeni „Corriere“. In naša vlada? Uboga Avstrija.

Gospa Karolina, katera ne pozna avstrijskih slavnosti in junakov žaluje na grobu velikega sina velike domovine „Cavalletta“. Govor kraljevega namestvalca ob grobu objavlja doslovno. — Res izvrstno priliva mladi irendenti na naših tleh. Kmalu bomo zreli.

Goriški „Corriere“ se je spravil v dopis iz okolice (?) z vso židovsko brezobzirnostjo na vse, kar je sploh narodno, posebno pa na našo duhovščino. Nič novega. Žid ostane žid.

Za slovenske Salezijance. Društvo za gradbo zavetišča in vzgojevališča v Ljubljani ustanovilo je efektivno loterijo. Dobitkov je 1500 v skupni vrednosti 5000 gld. Glavni dobiček je 1500 gld. Žreba se 31. dec. t. l. Srečke so po 25 nvč. Udobivajo se pri upravnistvu našega lista, katero prosi zlasti „salezijanske sotrudičke“, da mu jih pomagajo razpečati in tako podpirati blag namen ponižnih mladimolčubov, kateri hranijo za Salezijance, ki prevzamejo vodstvo za vodo, do sedaj kakih 23 tisoč gld. in so za časa poslali v glaven sal. izobraževalen zavod v Turin 22 dečkov, od kojih se vrne marsikdo v domovino, da se po vzgledu in načrtu slavnega Don Boška žrtvuje za narod in mu vzgoji pošeno, omikano krščanskega imena zavešajočo se mladino. Ko prestopijo Salezijanci slov. mejo, bi gotovo tudi naše dično društvo „šolski dom“ laglje uresničilo vsaj del svojega prepotrebnege namena izročivši jim deco, katero zanemarjajo v svojo veliko škodo duševno in gnetno ubogi goriški Slovenci nižjega stanu. Kaj se da tudi iz klateža poštenega napraviti, razumi! izborni Salezijanec izobražuje ne samo učitelje, ampak tudi raznovrstne obrtnike, celo kmete kakor n. pr. v severni Ameriki, kjer so njih kmetijske šole od države potrjene in pohvalno priznane.

Shod zastopnikov avstrijskih Reifeisnovih posojilnic se je dne 24. in 25. t. m. vršil na Dunaju. Kmečkih posojilnic je v Avstriji že 1500, ki imajo 18 milijonov vložnih. O kranjskih posojilnicah je poročal dr. Šušteršič.

Visoka čast je doletela slovenski pešpolk št. 17. Nadvojvoda Jožef Ferdinand je namreč imenovan stotnikom I. verste pri istem polku.

Zastavljavnica in hranilnica v Gorici nam je poslala naslednje: Slavno uredništvo je naproseno v cenj. listu naznaniti, da plača zavod na lastne stroške s 1. januarjem 1898 vsled postave z dne 25. oktobra 1896 na hranilne vloge upejlani dohodninski davek 1½ % ter da ostanje dosedajne obresti nespremenjene po 4 oziroma 3½ % Ravnateljstvo.

„Odbor slov. kat. društva: „Danica“ na Dunaju sestavlja se je za zimski tečaj 1897—98 sledeče: jur. Val. Levičnik, predsednik — fil. Anton Vandal, podpredsednik — fil. Radoslav Bergant, tajnik — fil. Bogumil Remec, blagajnik — jur. Ivan Sinkovec, knjižničar — med. Ivan Hubad, arhivar.

Sedem laških otroških vrtov na mestne stroške bode sedaj v Gorici. Za te ima občina goriška denar, za slovensko šolo pa ne!

Kako smo malenkostni, otročji. pravi v uvodnem članku predzadnja „Soča“ ter navaja sledeče: „V nekem slovenskem listu je bilo te dni govorjeno o ljubljanskem županu, velezaslužnem g. Ivanu Hribarju, in o neznatni osebi nekega izvozečka: vendar je dobil izvozeček naslov gospod, župan stolnega mesta Ljubljane pa ne. Takó se dela namenoma! Kakó smo malenkostni, kakó otročji!“

Res smešno malenkostni so, ki s takimi otročarijami vdarjajo na nasprotniku. Seveda. „Soča“ sme naslavljeni mil. msgr. Mahnič samo škof Mahnič, nič „gospod“. Kako bomo se le mašili uvodne članke 2 ali 3 na teden!!

Soča vneseno poročila seveda po „Sl. N.“ o Dr. Tavčarja agitaciji na Vipavskem.

„Vladalo je navdušenje in soglasje.“ Kaj ne „Soča“, to delaš v imenu narodne sloge! — Mi pa rečemo:

Sloga pod Tavčarjevim okriljem je nemogoča!!! —

Tomajska posojilnica priboriti si bode morala, kakor šempeterska, parlamentarnim potom potrjenju. Posl. dr. Šušteršič je radi postopanja namestništva proti tomajski posojilnici interpeloval ministra Badenija. Da, v tržaški rumeni palači niso prijazni kmetiskim posojilnicam, ki hočejo osvoboditi slovenskega kmeta. Zakaj?

Hranilnica in posojilnica v Solkanu je pričela poslovati. Obrestuje po 4½ %, izposojuje pa po 5½ %.

Unelo se je v nedeljo večer v podstrešju posestnika Jan. Makuca v Solkanu. K sreči so ljudje ogenj hitro opazili in ga zadušili. Kako je ogenj nastal, se ne ve.

Poštni voz vozeč iz Kanala v Gorico se je prevrnil na cesti. Dva potovalca in poštni blapec so se nekoliko počili. Druge nesreče ni bilo.

Pretep je nastal v nedeljo v St. Florijanu. Miha Miserit je dobil nič manj nego 20 ran. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ga zdravniki zašili.

Izjava.*)

Gospod G. Likar je v svoji poslanici v „Pr. L.“ št. 30 naglasil, da sem mu se jaz kar odrezal. Naj naredimo „kartel“, saj Slovenci bodo zdaj morali pri nas kupovati.

Izjavljam, da podčrtane besede so le domišljija razburjenih živcev ter nestrpne strasti g. Likarja, kajti kaj takšnega niti mislil nisem, še menj pa izrekel.

Kar se tiče ukoriščanja g. Likarja od strani „Goriške tiskarne“, kakor to trdi v svoji poslanici, kaže dejstvo, da sem mu vedno postregel z vsako tiskovino, katero je zahteval, odbivši njemu v prid navadne trgovske odstotke uprav tako, kakor jih dobiva od nas tudi gosp. Jeretič.

Glede zveze s Skrtom, katero baje ima „Goriška tiskarna“ sem pojasnil v „Soči“ št. 43.

Z odličnim spoštovanjem se beleži

Josip Krmpotič,

poslovodja „Goriške tiskarne“

A. Gabršček.

*) Za izjavo uredništvo ne sprejme odgovornosti, razven kolikor je nalaga tiskovni zakon.

Poslano.*)

Gospod Andrej Gabršček dal je na moje poslano tako „moralno izjavo“, da naj jo ima tudi „Primorski List“ za uzorec v svojem arhivu. Glasi se tako-le:

Izjava. „Trgovec G. Gašpar Likar je zajahal bojevitiga konja in ne udriha le po podjetjih g. Jeretiča in mojih marveč tudi po najinih osebah. Ne g. J. in ne jaz se ne bova spuščala z njim v polemiko. Vodja moje tiskarne, izzvan od g. L. je dal odgovor** iz katerega je jasno, kakošne vrednosti so Likarjeve trditve v stvarnem pogledu. — Ako je pa še kje kak Slovenec, ki bi ne vedel, kako je s tem g. Likarjem in njegovimi večnimi srboritostimi tu v Gorici, in bi se rad natanje poučil o njem, naj se oglasi bodisi pri meni ali pri drugih znanih odličnjakih, če hoče tudi pri narodnih voditeljih itd. pa izve dovolj, z dokazi mu bo tudi postreženo. Jaz se z njim ne bom prepiral po listih, tudi ne v „Soči“, ker je prostora škoda — in čitatelji tudi večinoma že sami vedo, kdo je Gašpar Likar in kakošen je njegov drugi „jaz“, ki mu ne da nikoli miru in vsled katerega je postal osamljen v družbi goriških Slovencev.“ — A. Gabršček.

To in nič drugega ni mogel vedno bojeviti in še nikdar ugnani polemikar Gabršček povedati na moje „poslano“. Vedno je imela „Soča“ dovolj prostora za napade, polemiko, blatenja in izživljanja; tudi proti meni že 5 let donša spletke, podtikanja in laži, a zdaj, ko g. Gabršček vidi, da sem se odločil za resen odpor, izjavlja, da je v „Soči“ škoda prostora za polemiko in hoče uvesti proti meni najpogostejši način moralnega bojevanja ter vabi Slovence k sebi, da jim bi meni za hrbtom tihotapno nadaljeval v „Soči“ priče to nečedno delo.

S tem je Gabršček sam razumnikom dovolj jasno pokazal, kaj zna in jim razkrinkal svoj značaj.

Kdor je kaj pošten in značajan mož ne išče in ne trpi zahrbtnega obrekovanja, ampak kedar je treba, govori določno in javno zadevajočemu v brk. G. Gabršček pa hoče zanaprej tihotapiti, da bi jaz ne vedel kako braniti se in da bi se njemu ne bilo treba zagovarjati in opravičevati.

Sicer pa je g. Gabršček iz mojega poslanega gotovo tudi uvidel, da imam povedati še „preveč novega“, zato se je — umaknil. Vrh tega je uvidel, da ukoriščevanja in zlorabe narodnosti ne more javno zagovarjati proti meni.

Ako bi jaz imel le nekoliko tistih narodnostnih grehov, ki jih imajo neke-ri od g. Gabrščeka priporočevani gospodje potem bi se on gotovo ne izgovarjal, da je prostora v „Soči“ škoda za polemiko, ampak napolnjeval bi neprenehoma njene predale ter bi me neusmiljeno razmesarjal in gotovo tudi lahko uničil.

Onim gospodom, ki so mi zadnje dni zagotavljali, da mi vsi krogi goriških Slovencev priznavajo moralno zmago nad g. Gabrščekom in mi rekli, da lahko opustim napovedana pojasnila, opominim, da moja natančna pojasnila so zdaj tem potrebnija, ker ne bom vedel, da bi se mogel samo proti onemu zagovarjati in braniti, kar bo pripovedoval g. Gabršček ali kak njegov vreden privrženec tistim, ki ga bodo hoteli poslušati.

*) Za to „Poslano“ ne sprejme uredništvo nobene odgovornosti, razven kolikor je nalaga tiskovni zakon.

**) Da, dal je odgovor, s katerim popolnoma potrjuje, kar sem jaz objavil v zadnjem poslanem.

Sicer pa vendar hočem s pojasnili toliko časa počakati, da nekoliko izvem, kaj in kako se bode uganjalo meni za hrbtom.

V Gorici, 18. oktobra 1897.

G. Likar
trgovec.

Službo išče

s dobrimi spričevali opremljen sobar, star 36 let, neozenjen, Ume se tudi v vrtnarstvu. Natančneje pri upravnistvu lista.

Ed. Pavlin,

v Gorici

v Nunskih ulicah št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usoja priporočiti preč. duhovščini in sl. občinstvu svojo veliko zalogo nagrobnih vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm, šopkov za nove maše in poroke, voščenih sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake velikosti, zlatih čerk, lesenih stajal za palme, zlatih loncev, svilnatih travkov vsake širjave in barv, črno rumenih, trobojnic, bisernih vencov, papirja (manšete) za šopke, papirja v vsakih barvah za izdelovanje cvetlic.

Belega in črnega papirja in zlatih nog za rakeve, zlata za olepšanje.

Vse po najnižjih cenah

Opozarjam tudi da tiskam črke na perilo in sprejemam vsa v to stroko spadajoča dela.

Anton Kuštrin

v gosposki ulici št. 23, v hiši g. dr. Lisjaka,

priporoča čast. duhovščini in slav. občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino raznih potrebščin n. pr.: Kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portoriko in druge. — Olja: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. — Petrolji v zaboju. — Sladkorja razne vrste. — Moko številko 0, 1, 2, 3, 4, 5. — Več vrst rajža. — Milsveče prve in druge vrste namreč po 1/2 kila in od enega funta.

Razpošilja blago na vse kraje — Cena primerna. — Postrežba točna.

Zaloga dežnikov in selčnikov.

C. kr. priv.

krojni aparati

M. POVERAJ

krojaški mojster in trgovec v Gorici na Travniku

h. št. 22 nižje loterije.

Priporoča svojim rojakom na deželi in v mestu vsakovrstno manifakturno blago, gotovo perilo, dežnike, ovratnike, zavratnice itd. — Gotove moške obleke za vsaki stan po najnovejši pariški modi.

Blago prodaja tudi na meter tako po ceni, da lahko posluži vsakateriga in sicer za moške obleke do 80 kr. naprej, za celo obleko (3-20 m.) od gld. 2.50 naprej.

Sprejema naročila tudi za izdelovanje raznih oblek; odjemalcem blaga je prosto, si izgotoviti obleko tudi drugod.

TEODOR SLABANJA

srebrar v GORICI ulica Morelli štev. 17.

Priporoča se prečastiti duhovščini za izgotavljanje cerkvenih posod in orodja po najnovejših vzorcih in najnižji ceni kot: monštranc, kelihov, svečnikov, itd. itd. Stare reči popravim ter jih v ognju posrebrim in pozlatim. Da si zamorejo tudi menj premožne cerkve omisliti razne cerkvene stvari, se po želji preč. p. n. gospodov naročnikov stavijo prav ugodni plačilni pogoji.

Strelorode iz bakra v ognju pozla-cene najboljše iznajdbe kakor tudi vsakovrstno enako popravo in pozlačenje priporočam po najnižjih cenah.